

Наталія Клименко

**ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СХІДНОСТЕПОВИХ ГОВІРОК
ПІВДНЯ ДОНЕЧЧИНИ**

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 2 (50)

УДК 811.161.2'282.2'373

DOI:10.24144/2663-6840/2023.2(50)

Клименко Н. Лексичні особливості південного мікроареалу східностепових говірок Донеччини; кількість бібліографічних джерел – 11; мова українська.

***Анотація.** Східностепові говірки Донеччини привертають увагу дослідників як пізньою та неоднорідною історією заселення, так і географічним розташуванням, оскільки перебувають на периферії українського діалектного континууму.*

Метою цієї статті є дослідження лексичних особливостей східностепових говірок півдня Донецької області за даними назв одягу і з'ясування можливості виділення цих говірок в окремий мікроареал.

Завданням цієї розвідки є аналіз структурно-семантичних особливостей назв одягу з ареальною проекцією; виявлення причин і закономірностей змінності зазначеної лексики в просторі; з'ясування спільних та відмінних рис обстежуваних говірок з сусідніми говірками; встановлення особливостей просторової поведінки східностепових говірок півдня Донецької області.

У статті проаналізовано особливості просторової поведінки українських говірок півдня Донеччини за даними назв одягу, що дозволяє стверджувати, що зазначені говірки є органічною складовою східностепових українських говірок. Ареальна характеристика побутової лексики в цій частині українського діалектного континууму засвідчує такі типи просторової поведінки назв одягу, як: мінімальна диференціація, діалектна мозаїка. Тільки частина лексичних і семантичних репрезентованих лінгвістичних карт дозволяє виділити групу східностепових говірок на півдні Донецької області в південний мікроареал. Досліджувані говірки південного мікроареалу характеризується такими

специфічними рисами: функціонування протиставних лексичних одиниць, що повністю або частково відрізняються від інших донецьких говірок; ізоглоси низки назв лексем мають продовження в нижньонадніпрянських українських говірках; диференційною ознакою нерідко виявляються особливості семантичної структури аналізованих номенів; залучений до аналізу фактичний матеріал відображає наслідки міждіалектної взаємодії, що регулярно відбивається в новостворених діалектах; за переважної більшості загальнонародних або діалектних слів, поширених і в інших українських говорах, наявні лексеми вузьколокального характеру.

Ключові слова: *східностепові говірки, лексема, сема, мікроареал, ареальна характеристика.*

Постановка проблеми. Вивчення новостворених українських говорів залишається важливим завданням сучасного мовознавства. Особливий інтерес становлять східностепові говірки Донеччини, що привертають увагу дослідників як пізньою та неоднорідною історією заселення, так і географічним розташуванням, оскільки перебувають на периферії українського діалектного континууму. Зазначені чинники зумовили формування специфічних ознак донецьких говірок, що можуть бути спільними або відмінними з рисами інших новостворених українських говорів. Це актуалізує дослідження східностепових говірок, оскільки для української діалектології на сучасному етапі важливою є не тільки фіксація діалектної лексики українських говорів пізнього творення, а й вивчення їх репертуару в зіставному та порівняльному аспектах.

Актуальність вивчення лексичної системи східностепових говірок Донеччини посилюється ще й тим, що в умовах війни, розв'язаної Росією, лексикографічне та лінгвогеографічне опрацювання назв різних тематичних груп обстежуваних говірок набуває особливого значення, оскільки зібраний до 2014 року лексичний матеріал є незаперечним доказом належності донецьких говірок до українського діалектного континууму.

Аналіз досліджень. Дослідження східностепових говірок значно активізувалося наприкінці ХХ – початку ХХІ ст., коли кафедра української мови

та прикладної лінгвістики Донецького національного університету (нині – Донецького національного університету імені Василя Стуса) розпочала масштабну роботу щодо записування, опрацювання й систематизації зібраного фактичного матеріалу. Лексика різних тематичних груп стала предметом вивчення діалектологів: Л.Д. Фроляк [Фроляк 1992], З.Л. Омельченко [Омельченко 2006], Н.Б. Клименко [Клименко 2014], Н.П. Сіденко [Сіденко 2002], В.Ю. Дроботенко [Дроботенко 1999], Н.Г. Загнітко [Загнітко 2011], М.С. Кушмет-Бодаммер [Кушмет-Бодаммер 2017] та ін. Проте «необхідною умовою подальшого вивчення діалектної лексики є забезпечення не лише опису складу, структури, генезису одиниць окремих лексико-семантичних і тематичних груп, а й лінгвогеографічне й лексикографічне їх опрацювання» [Гриценко 1994, с.4].

Щодо лінгвогеографічного вивчення лексики досліджуваних говірок, то на сьогодні маємо два тематичні регіональні лексичні атласи: «Атлас сільськогосподарської лексики східностепових говірок Донеччини» [Кушмет-Бодаммер 2017] та «Атлас побутової лексики (назви одягу) східностепових говірок Донеччини» [Атлас 2020].

Мета статті, завдання. Мета цієї розвідки – охарактеризувати лексичні особливості східностепових говірок півдня Донецької області й за даними побутової лексики (назв одягу) дослідити можливість виділення цих говірок в окремий мікроареал.

Досягнення сформульованої мети передбачає розв'язання таких завдань: аналіз структурно-семантичних особливостей назв одягу з ареальною проекцією; виявлення причин і закономірностей змінності зазначеної лексики в просторі; з'ясування спільних та відмінних рис обстежуваних говірок з сусідніми говірками; встановлення особливостей просторової поведінки східностепових говірок півдня Донецької області.

Методи дослідження. Основним методом дослідження є описовий. Для виявлення спільних і відмінних рис лексики обстежуваних говірок з сусідніми говірками застосовано зіставний метод. Встановлення ареальної характеристики

східностепових говірок півдня Донеччини здійснено з використанням лінгвогеографічного методу.

Виклад основного матеріалу. Аналіз лінгвогеографічної проєкції назв одягу східностепових говірок, проведений на основі карт «Атласу побутової лексики (назви одягу) східностепових говірок Донеччини» [Атлас 2020], дозволяє виділити три основні типи просторової поведінки назв народного побуту донецьких говірок: мозаїчний, мінімальної диференціації та окреслення певних діалектних мікроареалів.

До говірок південного мікроареалу відносимо східностепові говірки населених пунктів, розташованих на півдні Донецької області. З-поміж обстежених до таких належать говірки н.пп. М-Кач НА, Коз НА, Темрюк, Зел Яр, Фед, Комиш М, Мангуш, Черв М, Нов Бойк, Бз НА, Хом НА, Укр, що входять до складу Новоазовського, Нікольського (до 2016р. Володарського), Мангушського (до 2016р. Першотравневого), частково – Бойківського (до 2016р. Тельманівського) районів Донецької області. На заході ці говірки межують з нижньонаддніпрянськими українськими говорами, на сході – з нижньодонськими російськими діалектами, на півночі – зі східними та мар'їнсько-волноваськими східностеповими говірками [Атлас 2020, с.11–12]. Розглянемо докладніше лексичні особливості східностепових говірок півдня Донеччини, які відносимо до південного мікроареалу.

Досліджуваним говіркам, як і іншим східностеповим, властива мінімальна диференціація, детермінована складністю виділення окремих мікроареалів через: функціонування майже в усіх говірках однієї назви як лексичного маніфестанта певної семи або співіснування в одній говірці декількох лексем на позначення однієї реалії.

Так, майже в усіх обстежуваних говірках, як і в інших східностепових, уживається одна назва як репрезентант сем: ‘брудний одяг (загальна назва)’ – *gr'ázne* – усі східностепові говірки Донеччини – картосхема 5 [Атлас 2020, с.36]; ‘старий одяг (загальна назва)’ – *ne" dónoski* – усі східностепові говірки Донеччини – картосхема 7 [Атлас 2020, с.38]; ‘чоловічий кожух’ – *ko" жу́х* – усі східностепові говірки Донеччини – картосхема 11 [Атлас 2020, с.42]; ‘довга шуба з натурального

хутра' – *дохá* – у всіх східностепових говірках, що не є континуантами північноукраїнських материнських говірок, у яких побутує фонетичний варіант *дохá* – картосхема 12 [Атлас 2020, с.43]; 'короткий хутряний (хутром назовні) рукавний зимовий одяг' – *пòлушúбок* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 13 [Атлас 2020, с.44]; 'верхній формений одяг для військових' – *шш^енél* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 32 [Атлас 2020, с.63]; 'верхній одяг довгого крою, що одягається поверх сукні, костюма' – *пал'тó* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 33 [Атлас 2020, с.64]; 'жіночий одяг без рукавів, на шлейках' – *сарахвáн* – усі досліджувані говірки – картосхема 75 [Атлас 2020, с.106]; 'в'язаний суцільний нагрудний одяг з високим коміром' – *джéмпер* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 53 [Атлас 2020, с.84]; 'чорне суконне коротке чоловіче пальто' – *москвічка* – у всіх досліджуваних говірках, що не є континуантами північноукраїнських материнських говірок, у яких побутує фонетичний варіант *мо^асквічка* – картосхема 72 [Атлас 2020, с.106]; 'халат на зав'язках' – *халáт* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 74 [Атлас 2020, с.105]; 'короткі панчохи' – *носкí* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 96 [Атлас 2020, с.127]; 'латаний одяг (загальна назва)' – *лáтане* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 112 [Атлас 2020, с.143]; 'одяг для рук з відділенням для одного пальця' – *рукавіц'í* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 89 [Атлас 2020, с.120]; 'рукавички з відділенням для кожного пальця' – *пe^нрчáтки* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 91 [Атлас 2020, с.122]; 'вузький пояс для підперезування чоловічих штанів' – *пoйacóк* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 100 [Атлас 2020, с.131]; 'зав'язана вузлом під коміром сорочки, блузки смужка тканини' – *гáлстук* – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 122 [Атлас 2020, с.153]; *повзункí* – 'одяг для немовлят у вигляді штанців із галейками й панчішками' – усі східностепові говірки Донецчини – картосхема 107 [Атлас 2020, с.138].

Мінімальна диференціація обстежуваних говірок може бути зумовлена і вживанням в одній говірці дублетно-синонімічних назв, одна з яких часто

збігається з літературним відповідником. Наприклад, ‘спідниця (загальна назва)’ – *сп’ідніц’а* і *й’упка* – усі східностепові говірки Донеччини – картосхема 54 [Атлас 2020, с.85]; ‘полотняна спідниця’ – *полот’н’ана сп’ідніц’а* і *полот’н’ана й’упка* – у всіх досліджуваних говірках, що не є континуантами північноукраїнських материнських говірок, у яких побутують дублети *по^ало^ат’н’ана сп’ідніц’а* і *по^ало^ат’н’ана й’упка* – картосхема 57 [Атлас 2020, с.88]; ‘частина одягу, яка облягає шию» – *ко́м’ір* і *воротні́к* – усі східностепові говірки Донеччини, що не є континуантами північноукраїнських говірок-основ, у яких функціонує фонетичний варіант *во^аро^атні́к* – картосхема 118 [Атлас 2020, с.149].

Подібний характер просторової поведінки простежуємо й на семантичних картах, коли обсяг семантичної структури лексеми збігається в переважній більшості обстежуваних говірок. Наприклад, номен *пе^атél’ка* найчастіше вживається в досліджуваних говірках з двома значеннями: 1) обшитий чи обкиданий нитками проріз на одязі для застібання гудзиків; 2) складений кільцем кінець нитки, мотузки і зав’язаний так, що його іншим кінцем можна зашморгнути’, натомість значення ‘дротяна петелька гаплика’ входить до складу семантичної структури аналізованої лексеми значно рідше – картосхема 126 [Атлас 2020, с.157]. Така однотипність лексичної реалізації окремих сем значно ускладнює диференціацію досліджуваних говірок.

Усі східностепові говірки є мінімально здиференційованими за даними лексики одягу й на тих семантичних картах Атласу, що демонструють відсутність певної назви в досліджуваних говірках. Це передусім стосується карт, на яких репрезентовано просторову поведінку лексем: *холода́йка* ‘1) верхній жіночий одяг, довгополий і широкий, з фабричної тканини, на ваті; 2) верхній осінній жіночий одяг, довгополий і широкий, з фабричної тканини’ – Нов Б, Хл В, ВН, Райгород – картосхема 18 [Атлас 2020, с.49]; *ба́ска* ‘1) верхній жіночий одяг з довгими рукавами, пошитий у талію, на зборах покритий плисом; 2) середньої довжини жіноча кофта, пошита у талію, розширена донизу; 3) ватяна безрукавка’ – Кам’янка, Олекс В, Темрюк, Зел Яр, Укр – картосхема 15 [Атлас 2020, с.46]; *ва́т’анка* ‘1) жіночий верхній ватний одяг середньої довжини,

пошитий до вусів або з фалдами; 2) фуфайка' – Хр Сл, Дроб Л, Серг Сл, Воздв, Іскра, ЗГ ВН, Шевч ВН, ВП ВН, Є В, Павл М, Олекс М, Кат М, Кр Ст, Хл В, М-Кач НА – картосхема 20 [Атлас 2020, с.51]; *зап'яска* '1) два полотнища домашнього ткання, уживані замість спідниці; 2) фартух; 3) святкова вовняна незшита спідниця; 4) робоча вовняна незшита спідниця; 5) тканина, яку залишають на швах для майбутнього використання' – Сів, Іскра, ЗГ ВН, Воздв, Хл В, Олг В, Н-мих М, Кир В, Нов Ст, Граб, Лис Амв – картосхема 56 [Атлас 2020, с.87]; *порткі* '1) спідні чоловічі полотняні штани; 2) чоловічі полотняні штани (загальна назва)' – Серг Сл, Сел, Мик Г, Оп Яс, ЗГ ВН, Іскра, Бл Амв, Граб, ГО Бойк, Кр Ст, Бз НА, Мангуш, Роя – картосхема 65 [Атлас 2020, с.96]. Наведені приклади свідчать, що східностепові говірки півдня Донецької області нічим не відрізняються від інших говірок досліджуваної частини українського діалектного континууму.

Труднощі у виділенні окремих східностепових мікроареалів зумовлені також функціонуванням в одній говірці більше двох назв одягу, до складу яких входять як фонетичні й словотвірні варіанти, так і дублетно-синонімічні номени, виникнення яких детерміновано міждіалектними та міжмовними контактами, а також впливом української літературної мови на діалектну. Це створює строкату, мозаїчну картину просторової поведінки назв одягу східностепових говірок Донеччини. Така ареальна характеристика властива репрезентантам сем: 'одяг (загальна назва)' – *од'аг* // *одéжа* – Серг П, Добр Добр, Нескучне, Ник Бахм, Серг Сл, Мих П, Кир В, Кр Ст, Хл В, Коз НА, *од'аг* // *од'івáчка* – Андр Сніжне, *од'аг* // *одéжа* // *од'івáчка* – Темрюк, Комиш М, Воздв, Зв Бахм, Дроб Л, Вір Кост, Гром Балка, Мик П; *одéжа* // *од'івáчка* – Укр, Дібр Ш, Гром Балка, РЯ Кост, Усп М; *одéжа* // *о^адéжа* – Сп-Мих, Ів Ол, Перв Яс; *одéжа* // *уд'ігáчка* // *барахлó* – Петр Ст; *од'аг* // *одéжа* // *манáт':а* – Шевч ВН, Павл М; *одéжа* // *убрáн':á* – Срібне, Олексіївка ВН; *од'аг* // *одéжа* // *убрáн':á* – Сел; *одéжа* // *о^адéжа* // *имáт':а* – Нов Л; *од'аг* // *одéжа* // *од'іж* – Зуївка, ЗГ ВН; *од'аг* // *одéжа* // *вд'агáло* – Яр Л; *одéжа* // *барахлó* // *манáтки* – Гром Балка; *одéжа* // *од'óжа* – Нов Б, Кл Бахм, Олекс В, Привілля – картосхема 1 [Атлас 2020, с.32]; 'старий одяг (загальна назва)' – *лахм'ít':а* // *лáн'ц'і* // *барахлó* – Андр Сніж, Новотр В;

лахм'іт':а // лán'ц'і – Бл Амв, Срібне, Граб, Сел, Кир В, ГО Бойк, Кат М;
лахм'іт':а // лахмóт':а – Сп-Мих, ЗК Добр, Перв Яс, Роя; *лахм'іт':а // лахмóт':а*
// лán'ц'і – ГО Бойк; *лán'ц'і // старé // гні́дниєки* – Кр Є; *лахмóт':а // лán'ц'і //*
хабóт':а – Олекс М; *лахм'іт':а // лán'ц'і // старé* – Андр ВН, Кр Є; *лахм'іт':а //*
лánци // старé – Вір Кост; *лахм'іт':а // барахлó* – Ник Бахм, Серд Ш, Райгород,
 Зуївка, Петр В, Хл В, Зв Бахм, Павл М; *лахмóт':а // дрáнт'а* – ЗГ ВН, Іскра;
лахмóт':а // барахлó – Серг Сл; *лахм'іт':а // хабóт':а // лáхи* – Шах Яс, Кр Ст;
барахлó // лán'ц'і // старé – Яс; *лахмóт':а // лахм'іт':а // хабóт':а* – Мар;
лахм'іт':а // старé – Коз НА, Андр ВН, Новоукр; *лахмóт':а // старйó // шмáт':а*
// барахлó – Зел Яр; *лахмóт':а // старйó // шмáт':а* – Темрюк; *лахмóт':а //*
старйó – М-Кач НА; *лахм'іт':а // барахлó // гні́дниєки // цу́рйа* – РЯ Кост;
лахм'іт':а // шмáт':а – Микіл В – картосхема 2 [Атлас 2020, с.33]; ‘подраний
 одяг (загальна назва)’ – *тр'áпйа // дрáнки // шмáт':а // дрáн'т'а* – Андр Сніжне;
дрáне // шмáт':а // дй́ркі – Арт Амв; *шмáт':а // тр'áпйа // дрáн'т'а* – Лис Амв;
дрáне // рвáне // шмáт':а – Олекс М; *дрáн'т'а // тр'áпйá // шмáт':а* – Кр Ст;
дрáне // шмáт':а // лахм'іт':а – Св В; *дй́ркі // тр'áпйó // шмáт':а // дра́н'т'á* –
 Усп М; *шмáт':а // дрáн'т'а // тнóт':а* – Петр В; *тр'áпйó // шмáт':а // дра́нкі //*
дрáн'т'а – Нов Л – картосхема 3 [Атлас 2020, с.34]; ‘святковий одяг (загальна
 назва)’ – *нар'áд // празникóве* – Розд Бахм, *празні́чне // с'в'аткóве* – Шах Яс,
празні́чна одéжа // празні́чне – РЯ Кост, *нар'áдне // празні́чне* – Коз НА, М-Кач
 НА, *нар'áд // нар'áдне* – Гл Ст, ГО Бойк, *празникóве // празні́чна одéжа* – Роя,
нар'áд // с'в'аткóве – Гром Балка, Зл В, *нар'áдне // празникóве* – Ант М, *нар'áд*
// празні́чне – Нов Ст, Олекс М, Мик В, *с'в'аткóве // празникóве* – Мих Ол –
 картосхема 4 [Атлас 2020, с.35].

Отже, аналіз просторової поведінки назв одягу східностепових говірок
 півдня Донеччини на картах «Атласу» [Атлас 2020] свідчить про їх незначну
 диференціацію. Як типові східностепові говірки, на 25% лексичних і семантичних
 карт вони демонструють мозаїчну ареальну поведінку аналізованих явищ; на 44%
 лінгвістичних карт є мінімально здиференційованими. І тільки третина карт
 «Атласу» дозволяє простежити південний мікроареал східностепових говірок.

Розглянемо докладніше діалектні особливості, що дозволяють виділити обстежувані говірки в південний мікроареал донецьких говірок.

1. На лінгвістичних картах «Атласу» східностепові говірки півдня Донецької області можуть бути виділені в окремий південний мікроареал на підставі просторової поведінки назв: *бурму́с* ‘переважно чоловічий ватний одяг середньої довжини, пошитий у талію’ – картосхема 16 [Атлас 2020, с.47], *ду́шогр’ї́йка* ‘ватяна безрукавка’ – картосхема 22 [Атлас 2020, с.53], *безрука́вка* ‘короткий безрукавний одяг із тканини’ – картосхема 23 [Атлас 2020, с.54], *та́л’ї́йка* ‘давній спідній жіночий нагрудний одяг, ліфчик’ – картосхема 46 [Атлас 2020, с.77], *то́п’ї́ки* ‘взуття для дуже маленьких дітей’ – картосхема 108 [Атлас 2020, с.139], *махра́* ‘суцільний ряд ниток, шнурів, що вільно звисають на краях хустини’ – картосхема 135 [Атлас 2020, с.166], *пац’о́рки* ‘неохайні, незачесані пасма волосся’ – картосхема 136 [Атлас 2020, с.167], *кожуша́нка* ‘жіночий кожух’ – картосхема 10 [Атлас 2020, с.41], *тулу́б* ‘довгий хутряний (хутром усередину) рукавний зимовий одяг’ – картосхема 9 [Атлас 2020, с.40].

2. Географічне розташування, безперечно, позначилося на особливостях лексичної системи східностепових говірок півдня Донецької області. Назви одягу південного мікроареалу виявляють близькість до нижньонаддніпрянських говірок, що відображено в таких основних рисах.

У східностепових говірках, розташованих на півдні Донецької області, зафіксовано ряд лексем, що вживаються й у нижньонаддніпрянських українських говірках та повністю або частково збігаються за обсягом семантичної структури слова. Порівняймо: сх.-степ. *та́л’ї́йка* ‘давній спідній жіночий нагрудний одяг, ліфчик’ – картосхема 46 [Атлас 2020, с.77] і н.-над. *та́л’ї́йка* ‘ліфчик’ [Чабаненко, IV, с.119]; сх.-степ. *ду́шогр’ї́йка* ‘ватяна безрукавка’ – картосхема 22 [Атлас 2020, с.53] і н.-над. *ду́шогр’ї́йка* ‘безрукавка з овечої шкіри або на ваті’ [Чабаненко, I, с. 306]; сх.-степ. *спо́дники* ‘чоловічі домоткані спідні штани з довгими холошами’ – картосхема 66 [Атлас 2020, с.97] і н.-над. *спо́дники* ‘кальсони’ [Чабаненко, IV, с.93]; сх.-степ. *п’ї́дбо́йка* ‘підплічка, підкладка або вставка в сорочці народного крою від плечей до половини грудей і

спини' – картосхема 83 [Атлас 2020, с.114] і н.-над. *п'ідбóйка* 'підоплічка' [Чабаненко, III, с.113]; сх.-степ. *ластові́ц'а* 'вставка під пахвами в чоловічих сорочках та верхньому жіночому одязі при особливому крої рукавів' – картосхема 84 [Атлас 2020, с.115] і н.-над. *ластові́ц'а* 'ластка (вставка під пахвами в чоловічих сорочках та верхньому жіночому одязі при особливому крої рукавів)' [Чабаненко, II, с.243]; сх.-степ. *пац'óрки* '1) нитки, які вистрьопалися з одягу; 2) бахрома; 3) неохайні, незачесані пасма волосся' – картосхема 136 [Атлас 2020, с.167] і н.-над. *пац'óрки* '1) нитки, шнурки, обірвані кінці одягу, що звисають; 2) ірон. незаплетені коси; пасма довгого, немитого волосся; 3) патьоки на стіні; 4) сліди страви на столі чи на одязі' [Чабаненко, III, с.79].

Деякі назви одягу південної групи східностепових говірок є близькими до нижньонаддніпрянських, однак не тотожними. Відмінності можуть спостерігатися у фонетичній структурі таких номенів – порівняймо: сх.-степ. *холóша* // *халóша* 'частина штанів, яка надягається на одну ногу; холоша' – картосхема 67 [Атлас 2020, с.98] і н.-над. *халóша* 'холоша' [Чабаненко, IV, с.188]; сх.-степ. *тулу́б* (зрідка *то́луб*) 'довгий зимовий одяг на хутрі, хутром усередину' – картосхема 9 [Атлас 2020, с.40] і н.-над. *то́луб* 'довгий зимовий одяг на хутрі' [Чабаненко, IV, с.128]; сх.-степ. *шир'інка* (*шир'ін'ка*) 'розпірка спереду чоловічих штанів' і н.-над. *шир'ін'ка* 'т.с.' [Чабаненко, IV, с.235].

3. У південних східностепових говірках зафіксовано назви одягу, відомі й нижньонаддніпрянським українським говіркам, але з відмінною семантичною структурою. Наприклад, сх.-степ. *опл'іч'а* 'підкладка або вставка в сорочці народного крою від плечей до половини грудей і спини; підоплічка' – картосхема 83 [Атлас 2020, с.114] і н.-над. *опл'іч'а* 'жіноча полотняна сорочка' [Чабаненко, III, с.54]; сх.-степ. *плáхта* 'спідниця частково зшита з кількох полотнищ' – картосхема 55 [Атлас 2020, с.86] і н.-над. *плáхта* 'сукня' [Чабаненко, III, с.128]; сх.-степ. *па́рка, па́рочка* '1) комплект жіночого одягу, який складається зі спідниці й кофти, пошитих з однакової тканини, 2) двоє осіб' – картосхема 71 [Атлас 2020, с.102] і н.-над. *па́рка* 'зв'язані докупі два кулі, що використовуються для покриття будівель' [Чабаненко, III, с.74].

4. У досліджуваних говірках наявні такі лексичні явища в тематичній групі назв одягу, поява яких може бути зумовлена різнодіалектними вкрапленнями в лексичну систему новостворених східностепових говірок. Наприклад, у говірках н. пп. Темрюк, Зел Яр, Фед, Укр, Комиш М, Мангуш, Черв М уживається назва *бурму́с* ‘переважно чоловічий ватний одяг середньої довжини, пошитий у талію’, невідома майже всім іншим донецьким говіркам – картосхема 16 [Атлас 2020, с.47]. Нижньонадніпрянським говіркам лексема *бурму́с* відома з іншим значенням – ‘*зневажл.* похмурий, мовчакуватий чоловік’ [Чабаненко, І, с.116]. Однак, у полтавських говірках номен *бурму́с* використовується на позначення одягу – порівняймо: полт. *бурму́с* ‘1) довга одежа, яку надівають від дощу або снігу; 2) вид піджака; 3) довга жіноча старовинна одежа’ [Ващенко, с.18]. У говірках н. пп. Темрюк, Зел Яр, Укр, Мангуш функціонує назва *коза́чка* ‘жіноче зимове півпальто’, уживана також у західних східностепових говірках – картосхема 40 [Атлас 2020, с.71] – іншим донецьким говіркам така назва невідома. У говірках н. пп. Темрюк, Зел Яр, Фед, Укр, Комиш М побутує лексема *куша́к* ‘широкий чоловічий пояс, яким обв’язувалися під час важкої роботи’, нерелевантна для більшості східностепових говірок – картосхеми 101, 102 [Атлас 2020, с.132–133]. Але зазначена лексема відома іншим українським говорам – порівняймо: поліс. *куша́к* ‘пояс ремінний широкий’ [Лисенко, с.14], закарп. *куша́к* ‘пояс чоловічий’ [Матейко, с.107]. Показово, що в східностепових говірках семантична структура номена *куша́к* зазнала варіювання й відповідно розділила обстежувані говірки Донеччини на говірки трьох типів: 1 – говірки, в яких лексема *куша́к* не вживається; 2 – говірки, в яких номен *куша́к* побутує зі значенням ‘широкий чоловічий пояс, яким обв’язувалися під час роботи’; 3 – говірки, в яких зазначена лексема засвідчена зі значенням ‘широкий чоловічий пояс (переважно святковий) з китицями’ – картосхема 102 [Атлас 2020, с. 133].

5. Особливістю ареальної поведінки східностепових говірок півдня Донецької області є нерегулярне протиставлення назв одягу західної й східної частин обстежуваних говірок. Таке протиставлення виявляється найбільше на лексичному й фонетичному рівнях. Прикладом може слугувати лексична

реалізація семем: ‘жіночий піджак’ – *жи^екѐт* – Темрюк, Зел Яр, Фед, Укр і *жакѐт* – М-Кач НА, Коз НА, Комиш М, Мангуш, Черв М, Бз НА, Хом НА – картосхема 50 [Атлас 2020, с.81] – порівняймо н.-над. *жекѐт* ‘т. с.’ [Чабаненко, III, с.311]; ‘чоловічий піджак’ – *п’інжѐк* – Темрюк, Зел Яр, Фед, Укр і *п’іджак* – М-Кач НА, Коз НА, Комиш М, Мангуш, Черв М, Бз НА, Хом НА – картосхема 51 [Атлас 2020, с.82] – порівняймо н.-над. *пинжѐк* [Чабаненко, III, с.110]; ‘видовжена жіноча безрукавка’ – *кирсѐт* – Темрюк, Зел Яр, Фед, Комиш М, Укр і *корсѐт* – Коз НА, Мангуш, Черв М, Бз НА, Хом НА – картосхема 49 [Атлас 2020, с.80]; ‘ватяна безрукавка’ – *дѹшогр’ійка* // *т’ѐлогр’ейка* – Темрюк, Зел Яр, Фед, Укр і *т’ілогрѐйка* – М-Кач НА, Коз НА, Хом НА – картосхема 22 [Атлас 2020, с.53]; ‘загальна назва спідниці’ – *сп’ідніц’а* – Темрюк, Зел Яр, Фед, Укр і *йѹпка* – Коз НА, Хом НА, *сп’ідніц’а* // *йѹпка* – М-Кач НА, Комиш М, Мангуш, Черв М, Бз НА – картосхема 54 [Атлас 2020, с.85]; ‘невелике простиральце, в яке загортають немовлят’ – *пел’ушка* – Фед, Укр, *пел’ушка* // *пе“л’онка* – Темрюк, Зел Яр, Комиш М і *пел’онка* – М-Кач НА, Коз НА, Мангуш, Черв М, Бз НА, Хом НА – картосхема 106 [Атлас 2020, с.71]; ‘шматок тканини, яким обмотують ноги перед взуванням’ – *онѹча* – Темрюк, Зел Яр, Укр, Фед, Комиш М і *онѹча* // *порт’анка* // *обмѹтка* – Хом НА, *онѹча* // *порт’анка* – М-Кач НА, Бз НА, *онѹча* // *обмѹтка* – Коз НА, *порт’анка* – Мангуш, Черв М – картосхема 99 [Атлас 2020, с.130].

Нерегулярне протиставлення східної й західної частин південної групи східностепових говірок може бути зумовлене наявністю / відсутністю лексичної реалізації певної семи. Наприклад, номен *кобе“н’ѐк* як репрезентант семи ‘накидка на голову від холоду та дощу’ вживається тільки в східній частині говірок півдня Донеччини, натомість східностеповим говіркам н. пп. Комиш М, Темрюк, Фед, Укр, Зел Яр така назва невідома – картосхема 70 [Атлас 2020, с.101].

6. До лексичного репертуару аналізованої тематичної групи східностепових говірок півдня Донецької області належать як лексеми, що збігаються з загальнонародними відповідниками (*ѹд’аг*, *кѹфта*, *сп’ідніц’а*, *штани*, *сѹкн’а*, *сорѹчка*, *вѹшита сорѹчка*, *полѹт’н’а сорѹчка*, *пойасѹк*, *бѹрка*, *накидка*), так і ті, що можна кваліфікувати як регіоналізми (*п’інжѐк*, *кѹхта*,

жи́е́т, хва́ртых) та локалізми. У східностепових говірках південного мікроареалу зафіксовано й декілька назв вузьколокального характеру: *д'і́л'а́ка* ‘спідниця з риболовецької сітки’ (Бз НА), *ви́нси́ра́да* ‘довгий рукавний плащ з водостійкої тканини’ (М-Кач НА, УКр, Темрюк, Зел Яр, Фед), *т'і́ра́са* ‘жіноче пальто вільного крою’ (Петр Ст, М-Кач НА). До східностепових локалізмів, що виникли внаслідок модифікації семантичної структури слова і вживаються в говірках півдня Донецької області, можна віднести назву *р'а́бчик* ‘морцяцька смугаста натільна сорочка, звичайно трикотажна’ (М-Кач НА, Коз НА).

Висновки. Аналіз репертуару, семантичної структури та лінгвогеографічної проєкції назв одягу, які функціонують у говірках на півдні Донецької області, дозволяє стверджувати, що зазначені говірки є органічною складовою східностепових українських говірок. Ареальна характеристика побутової лексики в цій частині українського діалектного континууму засвідчує такі типи просторової поведінки назв одягу, як: мінімальна диференціація та діалектна мозаїка. Тільки 30% лексичних і семантичних карт «Атласу побутової лексики (назви одягу) східностепових говірок Донеччини» дозволяють виділити східностепові говірки Донеччини в південний мікроареал. Досліджувані говірки південного мікроареалу характеризується такими специфічними рисами: функціонування протиставних лексичних одиниць, які повністю або частково відрізняються від інших донецьких говірок; ізоглоси низки назв лексем (*та́л'і́йка, ду́шогр'і́йка, п'і́дбо́йка, ко́жуша́нка, п'і́нжа́к*) мають продовження в нижньонаддніпрянських українських говірках; диференційною ознакою нерідко виявляються особливості семантичної структури аналізованих номенів (*опл'і́ч':а, пла́хта, па́рка (па́рочка)*); залучений до аналізу фактичний матеріал відображає наслідки міждіалектної взаємодії, що регулярно відбивається в новостворених діалектах; за переважної більшості загальнонародних або діалектних слів, поширених і в інших українських говорах, наявність лексем вузьколокального характеру (*ви́нси́ра́да, т'і́ра́са, д'і́л'а́ка, р'а́бчик*).

Окреслення південного мікроареалу обстежуваних говірок є почасти умовним, оскільки потребує додаткової аргументації даними інших тематичних

груп лексики. Хоча такі дослідження вже здійснені на матеріалі сільськогосподарської лексики [Кушмет-Бодаммер 2017, с.196–199] та назв їжі, напоїв [Загнітко 2011, с.16–17], для повної картини необхідно надалі простежити просторову поведінку назв інших тематичних груп лексики в східностепових українських говірках Донеччини.

Скорочення обстежених населених пунктів Донецької області

(назви населених пунктів і районів подано станом на 2023 рік)

Андр Сніжне – смт Андріївка м. Сніжне, **Арт Амв** – Артемівка Амвросіївського району, **Ант М** – Антонівка Мар'їнського району, **Бз НА** – Безіменне Новоазовського району, **Бл Амв** – Благодатне Амвросіївського району, **Бл В** – Благодатне Волноваського району, **Вас Амв** – Василівка Амвросіївського району, **Вільне** – Вільне Волноваського району, **Вільх Ш** – Вільховчик м. Шахтарська, **Вірівка** – Вірівка Добропільського району, **Вір Кост** – Віролюбівка Костянтинівського району, **ВН** – Велика Новосілка, **Воздв** – Воздвиженка Покровського району, **ВП ВН** – Вільне Поле Великоновосілківського району, **Гл Ст** – Глинки Старобешівського району, **ГО Бойк** – Греково-Олександрівка Бойківського (до 2016 р. Тельманівського) району, **Гр Бал** – Громова Балка Олександрівського району, **Граб** – Грабське Амвросіївського району, **Дібр Ш** – Дібрівка Шахтарського району, **Дм Ш** – Дмитрівка Шахтарського району, **Добр Добр** – Добропілля Добропільського району, **Дроб Л** – смт Дробишеве Лиманського (до 2016 р. Краснолиманського) району, **Є В** – Єгорівка Волноваського району, **Зв Бахм** – Званівка Бахмутського (до 2016 р. Артемівського) району, **ЗГ ВН** – Зелений Гай Великоновосілківського району, **Зел Яр** – Зелений Яр Нікольського (до 2016 р. Володарського) району, **Зл В** – Златоустівка Волноваського району, **ЗК Добр** – Золотий Колодязь Добропільського району, **Зуївка** – смт Зуївка м. Харцизька Шахтарського району, **Коз НА** – Козацьке Новоазовського району, **Ів Ол** – Іверське Олександрівського району, **Іванівське** – Іванівське Бахмутського (до 2016 р. Артемівського) району, **Іскра** – Іскра Великоновосілківського району, **Кам'янка** – Кам'янка Добропільського району, **Кат М** – Катеринівка Мар'їнського району, **Кир В** – Кирилівка Волноваського району, **Кл Амв** – Кленівка Амвросіївського району, **Кл Бахм** – Кліщіївка Бахмутського (до 2016 р. Артемівського) району, **Коб** – Кобилівка м.Вуглегірськ, **Комиш М** – Комишувате Мангушського (до 2016 р. Першотравневого) району, **Кр Є** – Кринички (до 2016 р. с. Петрівське) м. Єнакієве, **Кр Ст** – Краснопілля Старобешівського району, **Красногор** – Красногорівка Мар'їнського району, **Кум Ст** – Кумачеве Старобешівського району, **Лис Амв** – Лисиче Амвросіївського району, **Мангуш** – смт Мангуш, **Мар** – Мар'їнка, **Мик В** – Миколаївка Волноваського району, **Мик Г** – Микитівка м. Горлівки, **Мик П** – Миколаївка Покровського (до 2016 р. Красноармійського) району, **Микіл В** – Микільське Волноваського району, **Мих Ол** – Михайлівка Олександрівського району, **Мих П** – Михайлівка Покровського району, **М-Кач НА** – М-Качари Новоазовського району, **Нескучне** – Нескучне Великоновосілківського району, **Ник Бахм** – Никифорівка Бахмутського (до 2016 р. Артемівського) району, **НЗ Ст** – Новозар'ївка Старобешівського району, **Н-мих М** – Новомихайлівка Мар'їнського району, **Нов Бойк** – Новоселівка Бойківського (до 2016 р. Тельманівського) району, **Нов Л** – Новоселівка Лиманського (до 2016 р. Краснолиманського) району, **Нов Ст** – Новоселівка Старобешівського району, **Новотр В** – Новотроїцьке Волноваського району, **Новоукр** – Новоукраїнка Мар'їнського району, **Н-петр ВН** – Новопетриківка Великоновосілківського району, **О-К Кост** – Олександр-Калинове Костянтинівського району, **Олг В** – с. Ольгинка Волноваського району, **Ол В** – Оленівка Волноваського району, **Олексіївка ВН** – Олексіївка Великоновосілківського району, **Олекс В** – Олександрівка Волноваського району, **Олекс М** – смт Олександрівка Мар'їнського району, **Оп Яс** – Опитне Ясинуватського району, **Павл М** – Павлівка Мар'їнського району, **Перв Бойк** – Первомайське Бойківського (до 2016 р. Тельманівського) району, **Перв Яс** – Первомайське Ясинуватського району, **Петр В** – Петрівка Волноваського району, **Петр П** – Петрівка Покровського району, **Петр Ст** – Петрівське Старобешівського району, **Плат В** – Платонівка м.Волновахи, **Привілля** – Привілля Слов'янського району, **Райгород** – Райгородок Слов'янського району, **Рідкодуб** – Рідкодуб Лиманського (до 2016 р. Краснолиманського) району, **Розд Бахм** – Роздолівка Бахмутського (до 2016 р. Артемівського) району, **Роя** – Роя Мар'їнського району, **РЯ Кост** – Русин Яр Костянтинівського району, **Св В** – Свободне Волноваського району, **Сел** – Селидове, **Серг П** – Сергіївка Покровського (до 2016 р. Красноармійського) району, **Серг Сл** – Сергіївка Слов'янського району, **Серд Ш** – смт

Сердите Шахтарського району, **Сів** – Сіверськ Бахмутського (до 2016 р. Артемівського) району, **Сонц П** – Сонцівка Покровського (до 2016 р. Красноармійського) району, **Сп-Мих Ол** – Спасько-Михайлівка Олександрівського району, **Срібне** – Срібне Покровського (до 2016 р. Красноармійського) району, **Ст В** – Степне Волноваського району, **Ст-мих М** – Старомихайлівка Мар'їнського району, **Темрюк** (у 1948-2016 рр. Старченкове) Нікольського (до 2016 р. Володарського) району, **Укр** – Українка Нікольського (до 2016 р. Володарського) району, **Усп М** – Успенівка Мар'їнського району, **Фед** – Федорівка Нікольського (до 2016 р. Володарського) району, **Хл В** – Хлібодарівка Волноваського району, **Хр Сл** – Хрестище Слов'янського району, **Хом НА** – Хомутове Новоазовського району, **Черв М** – Червоне Мангушського (до 2016 р. Першотравневого) району, **Шах Яс** – Шахова Ясинуватського району, **Шевч ВН** – Шевченко Великоновосілківського району, **Яр Л** – Ярова Лиманського (до 2016 р. Краснолиманського) району, **Яс** – м.Ясинувата.

Література

1. Гриценко П.Ю. Ареальне варіювання лексики. К.: Наук. думка, 1990. 272 с.
2. Дроботенко В.Ю. Функціонування лексем на позначення окремих елементів родильного обряду на Донеччині. *Лінгвістичні студії*. Донецьк: Вид-во ДонДУ, 1999. Вип.5. С.272–276.
3. Загнітко Н. Г. Назви їжі, напоїв у східностепових говірках Донеччини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Донецьк, 2011. 19 с.
4. Клименко Н.Б. Основні тенденції членування східностепових говірок Донеччини за даними лексики одягу. *Діалекти в синхронії та діахронії: загальнослов'янський контекст*. К.: Вид-во Ін-ту НАН України, 2014. С. 224-229.
5. Клименко Н.Б. Атлас побутової лексики (назви одягу) східностепових говірок Донеччини. Покровськ: ДВНЗ «ДонНТУ», 2020. 200 с.
6. Кушмет-Бодаммер М.С. Діалектологічний портрет Донеччини: кінець 2014 р. (сільськогосподарська лексика). Тернопіль: Крок, 2017. 260 с.
7. Кушмет-Бодаммер М.С. Атлас сільськогосподарської лексики східностепових говірок Донеччини. Тернопіль: «Крок», 2017. 204 с.
8. Омельченко З.Л., Клименко Н.Б. Матеріали до словника східностепових українських говірок. Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2006. 114 с.
9. Сіденко Н.П. Лексико-семантична група найменувань підвищеного рельєфу в східностепових говірках Центральної Донеччини. *Лінгвістичні студії*. Донецьк: Вид-во ДонДУ, 2002. Вип.9. С.213–218.

10. Фроляк Л.Д. До питання про лексичну типологію та диференціацію говірок Північного Приазов'я (назви дерев) // Структура і функції граматичних і лексичних одиниць. – К.: НМКВО, 1992. – С.78-84.

11. Фроляк Л.Д. Українські східностепові говірки Донеччини. Дрогобич: Посвіт, 2013, 400 с.

Список джерел та їх умовних скорочень

Атлас – Клименко Н.Б. Атлас побутової лексики (назви одягу) східностепових говірок Донеччини. Покровськ: ДВНЗ «ДонНТУ», 2020. 200 с

Ващенко – Ващенко В.С. Словник полтавських говорів. Харків, 1960. 107с.

Грінченко – Грінченко Б.Д. Словарь української мови. К., 1996–1997. Т.1–4.

Лисенко – Лисенко П.С. Словник поліських говорів. К.: Наук. думка, 1972. 260с.

Матейко – Матейко К. Український народний одяг: Етнографічний словник. К.: Наук. думка, 1996. 196с.

References

1. Hrytsenko P.Iu. Arealne variuvannia leksyky. K.: Nauk. dumka, 1990. 272 s.

2. Drobotenko V.Iu. Funktsionuvannia leksem na poznachennia okremykh elementiv rodylnoho obriadu na Donechchyni. Linhvistychni studii. Donetsk: Vyd-vo DonDU, 1999. Vyp.5. S.272–276.

3. Zahnitko N. H. Nazvy yizhi, napoiv u skhidnostepovykh hovirkakh Donechchyny : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 «Ukrainska mova». Donetsk, 2011. 19 s.

4. Klymenko N.B. Osnovni tendentsii chlenuvannia skhidnostepovykh hovirok Donechchyny za danymy leksyky odiahu. Dialekty v synkhronii ta diakhronii: zahalnoslov'ianskyi kontekst. K.: Vyd-vo In-tu NAN Ukrainy, 2014. S. 224-229.

5. Klymenko N.B. Atlas pobutovoi leksyky (nazvy odiahu) skhidnostepovykh hovirok Donechchyny. Pokrovsk: DVNZ «DonNTU», 2020. 200 s.

6. Kushmet-Bodammer M.S. Dialektolohichniy portret Donechchyny: kinets 2014 r. (silskohospodarska leksyka). Ternopil: Krok, 2017. 260 s.

7. Kushmet-Bodammer M.S. Atlas silskohospodarskoi leksyky skhidnostepovykh hovirok Donechchyny. Ternopil: «Krok», 2017. 204 s.
8. Omelchenko Z.L., Klymenko N.B. Materialy do slovnyka skhidnostepovykh ukrainskykh hovirok. Donetsk: Vyd-vo DonNU, 2006. 114 s.
9. Sidenko N.P. Leksyko-semantychna hrupa naimenuvan pidvyshchenoho reliefu v skhidnostepovykh hovirkakh Tsentralnoi Donechchyny. Lnhvistychni studii. Donetsk: Vyd-vo DonDU, 2002. Vyp.9. S.213–218.
10. Froliak L.D. Do pytannia pro leksychnu typolohiiu ta dyferentsiatsiiu hovirok Pivnichnoho Pryazovia (nazvy derev) // Struktura i funktsii hramatychnykh i leksychnykh odynts. – K.: NMKVO, 1992. – S.78-84.
11. Froliak L.D. Ukrainski skhidnostepovi hovirky Donechchyny. Drohobych: Posvit, 2013, 400 s.

Spysok dzherel ta yikh umovnykh skorochen

- Atlas** – Klymenko N.B. Atlas pobutovoi leksyky (nazvy odiahu) skhidnostepovykh hovirok Donechchyny. Pokrovsk: DVNZ «DonNTU», 2020. 200 s
- Vashchenko** – Vashchenko V.S. Slovyk poltavskykh hovoriv. Kharkiv, 1960. 107s.
- Hrinchenko** – Hrinchenko B.D. Slovar ukrainskoi movy. K., 1996–1997. T.1–4.
- Lysenko** – Lysenko P.S. Slovyk poliskykh hovoriv. K.: Nauk. dumka, 1972. 260s.
- Mateiko** – Mateiko K. Ukrainskyi narodnyi odiah: Etnohrafichni slovyk. K.: Nauk. dumka, 1996. 196s

LEXICAL FEATURES OF EASTERN STEPPE DIALECTS OF SOUTHERN DONETSK OBLAST

Abstract. Eastern steppe dialects of Donechchyna attract the attention of researchers both due to the late and heterogeneous history of settlement and due to its geographical location since they exist on the periphery of the Ukrainian dialect continuum.

The purpose of this article is to study the lexical features of the eastern steppe dialects of the southern Donetsk oblast based on the names of clothes and to clarify the possibility of separating these dialects into a specific microarea.

The task of this research is to analyse structural and semantic features of clothing names via areal projection; to identify the reasons and regularities of the variability of the specified vocabulary in space; to elucidate common and distinctive features of the dialects under study and neighboring dialects; to establish the features of the spatial behavior of the eastern steppe dialects of the south of Donetsk oblast.

The article analyses the peculiarities of the spatial behavior of the Ukrainian dialects of southern Donechchyna based on the names of clothes, which allows us to assert that the mentioned dialects are an inherent component of the eastern steppe Ukrainian dialects. The areal characteristics of everyday vocabulary in this part of the Ukrainian dialect continuum attest to such types of spatial behavior of clothing names as: minimal differentiation and dialect mosaic. Only a part of lexical and semantic represented linguistic maps allows us to distinguish a group of eastern steppe dialects in the south of the Donetsk oblast into the southern microarea. The dialects of the southern microarea are characterized by the following specific features: the functioning of contrasting lexical units that are completely or partially different from other Donetsk dialects; isoglosses of a number of lexeme names continue in Lower Dnipro Ukrainian dialects; the peculiarities of the semantic structure of the analysed nomens often turn out to be a differential feature; the factual material included in the analysis reflects the consequences of dialect interaction which is regularly reflected in newly created dialects; common and dialect words used in other Ukrainian dialects dominate but there are also lexemes of a narrow local nature.

Key words: eastern steppe dialects, lexeme, seme, microarea, areal characteristic.

© Клименко Н., 2023 р.

Наталія Клименко – кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки Донецького національного технічного університету, Луцьк, Україна; natalia.klymenko@donntu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-4407-4306>

Nataliya Klymenko is Candidate of Philology, Associate Professor of Language Training Department in Donetsk National Technical University, Lutsk, Ukraine; natalia.klymenko@donntu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0002-4407-4306>